

بەسەرکردنەوایەکی کورت بە مانیانی قسەت. . شەما بەبارەوانی

یەکەم دیمەنی مانی "قسەت" بەو دەست پەدکات "هەندەک لەو کەسانەی لەو کافەییەکی نزیکی ئێو شوونە" کە قسەتە خەکوژ "انتحار"ی تەدا دەکات. دەیگەن ئەو کە "شەو بوو. قسەت بەخەیی و منداڵەکی تەمەن دووساڵە و دانەبەکی شیری شیرخەرە و بەخەراییی بەرەو ئاڵاستە" ووبارەکی نزیکی بوویوە و نەعلەکانی و دوواتر ئێو ماکسیەکی بەری داوە نە و سەکەکی کە دووگیانی پەوێنەبوو و دەرکەوت. منداڵە شیرخەرەکی و ئینجا ئێو دوو ساڵە و پاشان خەشی خستە ناو ووبارەکیوە."

قسەت

کە نووسەر مانیەکی بەناوی ئەمەو ناوناوە و لەسەرەتای چیرەکی مانیەکان تا کەتایی ئامادەگی و ناو جودە دەبەت، ئێو ژنەکی کوردی فەیلی. بەو چەشنە شەوێک بەیار دەدات کەتایی بەژیانی خەیی بنەت، بەیار مەترسیناک و هەڵەبەتەکانی کردار و کچەکان تەمەن دووساڵە و منداڵە شیرخەرەکی شەیی لەسەر پردی دیجلە داوێتە ناو ووباری دیجلە و دوواتر خەشی دەهاوێژێتە ناو ئاوەکانە،

مانی "قسەت". مانیەکی تری ژنە نووسەری عێراقی "خەورا ئەلنیداوی"، یەکەم چاپی لەساڵی ۲۰۱۸ لە بەا و بووە. نووسەر مانیەکی بەسەر سە بەش دا بەشکردوو و چیرۆکی ژبانی خانیوادەیی کوردی فەیلی تەدا بەس دەکات و لە مەژوووی ژبانی عێراق دەدوێت لەساڵی ۱۹۵۰، تاوەکو ۲۰۰۹.

ئێو خانیوادە کوردی فەیلی، کە لەساڵی ۱۸۷۳ لە هەرەمی لەریستان لەترسی والی ئایانکردوو و لە بەغدا گیرساوێتەو. پەشەوای ئازا شای پەهلەوی بەت و ئێو هەرەم بەختە ژەر حوکمەانی خەیی و بیخانە سەر ئێران و هەوای سەینەوی ناسنامە نەتەویێ کوردیەکی و سیمای کوردبوونی هەرەمەکان بەت و بە پاریسی و ئێرانی بوونی بەت.

خوێنەر لە کاتی خوێندنەوای ئەو مانی، ئازار و موعانەتی کوردی فەیلیەکانی دەبینەت، کە چ شەوازیکی هەفانە و نامرەفانە لەلایان بەعسێزم و بوو بەووی چەوساڵە و ئیبادە و شەبگیری و مەرگ و دەربری دەبنەو.

کوردی فەیلیەکان لە سەردەمی بەعسێکان و لەلایان ئەحمەد حەسەن بەکرو دوواتر سەدامی گە بەگە توشی چەوساڵە و اووونانەکی زەر

هه‌م‌جیا نه‌و کوشتن و عیدام کردن و د‌رکرد بوون، له‌سا‌ی ۱۹۷۰ ئ‌و کات‌ی به‌عیس‌کان حوکه‌انی و‌هاتیان د‌کرد، تاو‌کو ۲۰۰۳ و کاتی و‌خانیان، د‌یان هه‌م‌تی پاکتاوی و چ‌وسانه‌و و له‌ناو بردنی کوردانی ف‌یلیان ئ‌نجامداو ناچاریان کردن و‌هات ج‌ به‌ن و به‌ز‌ری و له‌ژ‌ر فشار و تیر‌ر و ته‌قاندندا . له‌زه‌دی له‌س‌نی باو باپیرانیان دووریان د‌خستنه‌و و حزبی به‌عس به‌یاری به‌ به‌شکردنی کورد ف‌یلی‌کانی له‌ناسنامه‌ی ع‌راقی بوون د‌رکرد و به‌ ئ‌یه‌رانی هه‌ژماری کردن و به‌ شه‌و‌یی‌کی به‌رنامه‌ دا‌ژ‌راوانه‌و هه‌قانه‌ که‌وته‌ کوشتن و عیدام کردنی کورد ف‌یلی‌کان،

له‌شار‌کانی به‌غداو خا‌نه‌قین له‌ ۱۹۷۹ د‌وای ئ‌و دوو شار ، ئ‌و شه‌بگیری و هه‌م‌ته‌ به‌به‌ری‌ی‌ی‌ گواسته‌و به‌ شار‌کانی تریش و له‌ د‌ره‌نجامی ئ‌و کار و‌حشیگ‌رانی به‌عسی فاشیه‌کاندا ۳۵۰ کوردی ف‌یلی ئ‌اوار‌ی ئ‌ه‌ران بوون و زیاتر له‌ پانز هه‌زاریشیان ون و به‌ سه‌رو شه‌ن بوون و حزبی به‌عسی ع‌ره‌بی که‌کوژو ئ‌یباد‌ی کردن و ته‌نانه‌ت تا ئ‌ستا ته‌رم‌کانیشان نه‌د‌ه‌راوه‌ته‌و . ”سا‌ی ۱۹۸۰ ز‌رتترین او‌دوونان و د‌رکردن ته‌یدا و‌ویدا، ئ‌و او‌ادوونانه‌ی له‌سا‌ی ۱۹۷۵، له‌سه‌رده‌می سه‌ره‌کی ئ‌ه‌وساته‌ ”ئه‌حم‌د ح‌سه‌ن به‌کر” ده‌ستی په‌کرد... د‌واتر سه‌تان خا‌نه‌واده‌ی ع‌راقی که‌کرانه‌و و د‌کران و نه‌درانه‌ سنووری ئ‌ه‌رانه‌و به‌ بیان‌ووی ته‌بعیه‌ت و لایانگری ئ‌ه‌ران... به‌ام من نه‌م ده‌توانی له‌و ته‌به‌گ‌م به‌چی ئ‌ه‌م ئ‌ه‌رانین خ‌ ئ‌ه‌م په‌ش هه‌موو شه‌ت‌که‌ کوردین، ئ‌ه‌گ‌ر هاوه‌اته‌ی ع‌راقیش نه‌بین سه‌ره‌ای ئ‌ه‌و‌ی هه‌موو ژ‌یانی خ‌مان وا به‌به‌کرد به‌ام به‌به‌گ‌ چیه‌ له‌سه‌ر ئ‌ه‌رانی بوونی ئ‌ه‌م ئ‌و ئ‌ه‌رانه‌ی هه‌رگیز په‌شه‌و‌ی له‌ژ‌ه‌کی ساردو سه‌ی به‌فراوی زستاندا به‌مانتر نه‌ج‌نه‌ سنوره‌کانی و به‌ خ‌خشکه‌ به‌مان خ‌نه‌ ناویده‌و نه‌مان بینی بوو” .

به‌و چ‌شه‌ی کورده‌کان و‌و‌به‌ووی هه‌م‌تی کوشتن و او‌دوونان و ز‌وتکردنی ناسنامه‌ ده‌نه‌و .

له‌و‌هاته‌که‌ له‌و‌ته‌ی درووست بوونی‌و کورد د‌چ‌وسانه‌ته‌و و هه‌و‌ی سه‌ینه‌و‌ی کورد بوونی ده‌دات و کورد بوون و‌که‌ تاوان‌که‌ سه‌یری ده‌کات و به‌رده‌وام گ‌وره‌و به‌چوک و ج‌وان و دان ع‌مه‌رو ژن پیاو مندا و تاکی کورد ده‌کات به‌ سوت‌مه‌نی و قوربانی ئ‌ه‌ژده‌های بیری ع‌روبه‌ی شه‌فه‌نی و به‌گ‌ز په‌رست و له‌سه‌ر نیشتمانی سه‌نی خ‌ته‌ . داگیرکه‌رانی و مه‌ژوو و خاک و کلتورت، ده‌رت ده‌که‌ن و ده‌تکه‌ن به‌ په‌ناه‌نده‌و سه‌رگ‌ه‌ردان و په‌رش و به‌اوی د‌نیات ده‌که‌ن و و‌که‌ ئ‌اژ‌به‌که‌ ده‌ت ئ‌اخ‌نه‌ ناو پاش‌و‌ی ئ‌ه‌ته‌مبیل و اده‌ستی چاره‌نوسه‌کی نادیارو ده‌وه‌زم‌یه‌کی ده‌ ق و سنووره‌کی مین به‌ژ‌کراو به‌ به‌مب و مه‌رگت ده‌کات و به‌

[illegible]

بہو شو۔ یہ دستیان کرد بہ درھنانی یہ کہ یہ کہ لہ خانہ وادہ کا نمان
و پاشان فرمانیان کردین سواری پاشو وی پیکا بہ کان بین۔ کہ
پہشووتر بہ مان نامادہ کرابوون۔۔۔ لہ گہہ کہ تایی کارہرہ کانی بہ یانی
گہیشٹینہ ئو خاہی ئوان دیان ویست۔ ئفسرہرہ کانی ئمن و ئژہمی
بہ عس دا بہ زین۔۔۔ ووی چہ کہ کانیان ئاستہ کردین۔۔۔ یہ کہ کہ لہ ئفسرہرہ کان
گوہاندی و بہ دست ناماژہی کرد:

ٲو چياي ِلَو دَ بينن؁ بَن تَي بِيئِنن و لَو ديوي دَگَن بَ خومِ يني و ٲو چاوِئَتان...ئَمَحِيان لِسَر سنوور بَ بَ حا و ما ي و سَرگَردانى لِناو كَئِبِى موشَك و مين و برسِيَتى و ساردى جَ هَلشت...

هه‌زاران مری قبیله‌تیم‌ن و ژن و مندا له و کهچ و ده‌کردن‌دا.
 زه‌ریه‌ی له‌گه‌ بوونه‌ قوربانی به‌ ئه‌وه‌ی تاوان‌کیان ئه‌نجام دا به‌،
 ته‌نها ئه‌وه‌ که‌وت به‌ یه‌له‌جیه‌ نه‌فره‌تیه‌ نه‌به‌ که‌ له‌ده‌ره‌نجامی دا
 به‌کوردی فیه‌لی له‌دایک بوون."

ئەو ئۆشەمەك دەندە شەفەنپەنى بەعس تەڭرى و وشك يېپەكچى دى سوتان و ئۆش
و سپى پارىزراو نە بوون لە دەست دەسلەتە دەندەيەكەي و ھەر كەسەك
بە پەي ئايدەلە جيا عروبە گەزىپەرستەكەي بەعسىزم نە جوۋابا يەو و
بەعسىتە نە كردەبا بە ئۆزباز و ئۆقیدە، ھەمان چارە نووسى كوردى دە بوو
و مردن و دەركردن و تراژىدىا چاۋچەكى دە کرد "دەركراوان ھەموو
كوردانى فەلى نە بوون. تەنانەت زەربەي بە بندەچە ئۆرانیشتە نە بوون

ولک ئوئی حکومتی عراقی بانگشاهی دکرد و زهکیان خانوادیی
به بندچه عرایی بوون و ژمی به عس دیویست بهر هکارک ل
هکارکان لپیان زگاری بهت."

ئەرر بېچى دەبە لىسەر بىرو باو و ناسنامى كورد بوونت وو بېچى ووى
چىنە سايدو تەرحىل و اگواستن و كوشتن بېتە و؟

بـچـی دـبـ بـ و شـو دـنـدـیـ کـورد لـ نـاسـنـامـی هـا و اـتـی بـوونـی
بـبـ شـکـر و نـتـ و یـتـر خـی لـ بـکـات بـسـر دـار و کـوردی تـنـها و کـ
پـاشـک و خـزـم تـکـار و سـبـر و جـاشـی فـیـکـر ی عـروبـ و عـرـر بـ شـقـیـپـکـان
قـبـو بـت و هـر کـورد کـ بـ نـخـر مـن کـورد م و کـولـتـور مـژو و
فـر هـنـگ و هـمـو و شـتـکـم لـ هـی عـرـر بـ جـیا و اـز و ئـ و کـا تـی مـن لـ سـر
ئـ و خـاک دـژ یـام و خـا و ن خـاک و مـا بـ بـو م کـ پـی دـنـن عـرـاق ،
حـوشـتـر کـی عـرـر بـیش لـ نـبـو و ئـر هـزـارـان سـا کـوردی لـ دـژیت و
مـای کـورد و عـرـر بـ شـو و ی شـو و دـا گـیر کـاری و کـچـری و لـقـ و مـاوی
و چـنـدین شـو و سـیـاسـتـی تـر و هـا تـوون و ئـ و خـ یـان کـرد و بـ
خـا و ن مـا و کـوردیش بـ مـیـوانـکـی زـا گـران یـا خـود بـگـانـیـکـی
نـخـوا زـرا !! ” بـچـی دـبـ کـسـیـکـی تـر بـ یـار لـ بـاری شـو و و ووی
نـیـشـتـمـان بـدات؟ چـن ئـ و دـسـ اـتـی بـ پـیدا بـو مـن لـ
نـیـشـتـمـان کـی دـا بـ نـتـ کـا تـک مـن یـان لـ گـی خـم دـر هـنـا و فـی
کـنـاری غـور بـ تـیـان دـام و لـ نـاسـنـام و تـمـنی خـم یـان دـا چـنـانـدم ،
کـفر مـ کـرد بـ هـمـو و مـژو و کـ یـان ، سـنـوور کـ یـان ، ئـنـتـیـما و شـا نـاز یـی
پـ و پـچـکـا نـیـان ، ئـ و دـیـکـتـا تـر دـنـن قـان ئـم یـان بـ تـوا و ی
فـر اـمـش کـرد ، لـ اـسـتـی دـا مـن خـودی نـیـشـتـمـان م کـ لـ سـر دـو و پـیـکـانی
دـنـا و ات .

بـ وچشنـ کورد لـ ناو ئـ و وـا تـی پـی دـنـنـ عـراق جگـ لـ دـرکـن
وزـ و تـکر دـنی مـاف و لـسـ نـدنـ وـی نـاسـنامـ و مـاـ وـرانی و ئـ نـفال و
هـنـنـ کـست هـیچـتری نـ بـینیـ و

دوچارو لاساى ۲۰۱۱ لېږلېلې مانى ئو ولاتى تائىستاش دمان
چىسندىتو و ماف و كرامت و خاكان پىشل دكات، دان بى و داندر
ك لاساى ئو عراق و سدام و بعسى عراقى شىقنىي و
لاساى ۱۹۸۰ دا كوردانى فېلى لايان حزبى بعس و وو بى ووى
ياكتاوى گزى و كىمى كوژى بوونىت و و كى كوژىراوان.

ٲٲ مانی قسمٲت، چیرٲکٲکی ئٲفسانٲیی یاخود حٲکا یٲتٲکی خٲیا ی وفٲنتٲزی نیی و نووسر لٲخٲیا ی خٲیو دایٲشتبٲت و هٲنیبٲتو، استٲ هٲموو داستان و ٲٲمان و چیٲٲکٲک هٲرچٲند واقعی بٲت و حٲقیقٲتٲکی بٲ هٲبٲت، بٲ گومان نووسر خٲیا ئاوٲتٲی چیرٲک و

قسمت .

تراژیدی نامیده، آن زمان که نتر پیله جیه، نووسر بر وردی باس له نه هامتی و نازارو نا و او دوونان و کهم کوژکردن و کچکردن و ناسنام و ژبانی آن زمان و یادگی چایی و بندچ و کولتور کورد واریید س نه کی کوردانی فلی د کات .

خانواده ی "ملا غولام علی هیم" کوردی فلی شیعه مزل به له ما کدا دژین له گه دهانه". له به غدای پایتخت، په شووتر ما جوک پش کچکردنیان له کتایی چله کانی سده ی ابردوو به واتی ئیسرائیل تیدا نیشتجه بوون،

ئو و گه کی په شوی وری به هاورده ووی له بکن و تیدا ئاکنجی بن، له کنه و زری به دانیشتوان کی جوو کریستیان بوون.

چیرکی چار نووسی خانواده ی ملا زر له چیرکی چار نووسی ئو خانواده جوو دکات ک په شووتر له خانوو دا ژباون. ئو خانواده فلی کورد هه مان شووی ستن و هه زاران خانواده ی تری کوردی فلی له لایان حزبی به عسی دیکتاتور و فاشیست ده چوسه ندره و و ناسنامیان له ده س ندره و و د ربه د رو ئاوار ده کره، به پاساوی لایانگریان به ئران، ئو چار نووسی کورد بوو به درژایی مژووی درووست بوونی ئو ده و تایی پی ده لهن عراق، هه موو سه رک و ژمه ی که له دوا ی په کی کانی له یه کم پاشاو، تا ئه ستاک هه چی له ده ستیان هاتبه و به یان چووبه س رو گونجاو بووبه درخی و کم ترخه میان نه کردوو له داگیرکردنی خاکی کورد وسه بنده و ناسنام کی و ده ست به سه رداگردتنی ئازادی و مافه کانی و شهواندنی زمان و کلتور و مژوو کی و ئه نجام دانی تاوانی جینه سایدو که کوژی و کیمیا باران و ئه نفال و خاپوورکردنی هه زاران ده هات و به ردوو مانکردنی شار کانی و د ربه د رکردنی کورد. هه کامیان هاتبه سرحوکم و جه وی حوکه انی گرتبه ده ست و به ی لوا به، سه لماندووی ته که سه دام کی ته مام عیار له فاشیست و گه ز په رستی و په وکردن له سیاس ته پاکتاوکردن و ته عریب کردن و کوشتن و سه بنده و کورد، شیعه و سونه، است و چپ و نه ته و گه راو ئیسلام گه را و لائیک و عیلمانی و - مزل به و عده می، که ماری و پاشایه تی، هه موویان له به رامبه ر کورده ی که ئه قیامت و که م مکه دیم و چاوی جه راو جه ر و سیاست نه گه نن.

ئو و واتی له و ته له دایک بوو و هاتو ته بوون هه ر ده ی زه ویه کی به نه فرینی ئاسمان که وتوو و ئه هریم نی شه انگیزی به نی

داو کە هەرگیز دەرڤت نەدات ئاشتی و ئاسایش بەخەڵک و بێبێت و لەچنگ کەڵبەیی دەوڵەتمەیی جەنگی مەزەبی و تائیفی و گروپی گەژ پەرسە توند و میلیشیاکان و کەشە تیر و کوشتن و بە دادی و گەندەیی و قەیران قورتاری نەبەت و تارمایی تاریکی و فەوزاو و کەش و ناکەکییەکان یەخەیی ئاسمانەکی بەرنەدەن و ژیان تەیدا هەموو دەم بە توندی بێ شەش و تاریک و تەبەییەکی خۆناوی داپەشراوەت. خانەوادەکی مەلا غولام جارەک لەسەر مەزەبی بوون و هەزار جار لە پەناو کوردبوونەکان، وەبەڵەووی ئێ و هەموو تراژیدی و کارساتە دەبنەو، ئەستە غولام کوردەکی مەزەبی شیعی وەڵە و ئێ و زەر پەبەندی و مەزەبی و ئایندارییە و نییە" ئێ و لەگەڵ ئێ وەیی زەر ئایندار نەبوو و هەندەک جار نوێژی دەکرد و هەندەک جاریش نەیدەکرد... بەلام ئێ و پەشەواکانی خەش دەویست و بەوای و ابوو کە زەوی عەراق پیرزەر بەخەیی و نەوکانی چونکوو ئێ و لیاکانی خۆی تەدا نەژراو، ئێ و هەرکاتەک هەستی بە ناخەتی بکردبا سەردانی نەجەف یاخود کەربەلای دەکرد بە سەردانی کردنی ئێ و کەسانەیی کە ئێ و بەوای و ابوو ئێ وان واسیتەکار و نەوانکاری نەوان ئێ م و خۆان، تەنانەت سووربوو لەسەر سەردانی کردنی موسای کازم کاتەک دەرڤتەتی بە بگۆنجا بواوە"

خانەوادەیی مەلا غولام عەلی.

دوای دەرکردن و کەچکردنیان لە نەوان سنووری عەراق- ئێراندا دەگیرسەنەو، مەلا غولام بو یەكەم جار هەستکرد بە نامەیی دایدەگرت و هەستی ئێ وە لا درووست دەبەت، کە ئێ و بەگەنەو خەڵکی سەر ئێ و هاسەرەیی نییە، عەراقی فەوزاو تیر و چەوسا نەو و فاشییتە دێریان دەکەن و ناسنامەیان لە دەسەنەو بە پاساوی لایانگریان بە ئێران، ئێرانی کەماری پەتی سەدار و کوردکوژی و مەزەبی و مەلالی ئاخوندەکانیش پەتی دەکەنەو لەخەیان بگرن و گەزنامە بەخەیی و خانەوادەکی بێخەش بە بیانووی عەراقی بوون و ئێرانی نەبوونیان.

چەند دەڤەک لەبارەیی نووسەر و.

حەوراء ئێلە داوی نووسەر و ماننوسەکی بەگەز عەراقی و لەوێتی دانیمارک پەگەشتەو و ئێستا لە نەندەنی پایتەختی بەریتانیا دەژیت، لە ئێگەستەسی ساڵی ١٩٨٤ لە بەغدا لە دایک بوو و ژبانی هاوسەرگیری لەگەڵ "نەشەت ئێکرەم"ی یاریزانی عەراقی پەکەناو. لەپاڵ ئەمانە قسمەت، نووسەر خاوەنی ئەمانە "تحت سماء کوبنەهاغن". کە یەكەم چاپی لە ساڵی ٢٠١٠ لە دەرچوو.

.....شەما بەبارەوانی

